

ZVONČEK

1939

Jabolko rdeče
vabi drhté :
„Brž mi pokaži
bele zobe,
v mojih sokovih
čudna je moč,
kdor me rad hrusta,
zdrav je, cvetoč . . .“

LETNIK XL

7

VSEBINA SEDMEGA ZVEZKA

STRAN

1. Vinko Bitenc: Hčerki na pot v šolo. Pesem	145
2. Lojze Zupanc: Vrag v sodu. Belokrajinska. — Ilustriral Mirko Šubič	146
3. Albert Sič: »Za štruco«	150
4. Na čolnu. Pesmica s sliko	150
5. Boris Kranjc: Sodobna pravljica	151
6. L. M. Škerjanc: September. Skladbica za klavir	153
7. Franjo Čiček: Prigode palčka Bobka. Ilustriral Francè Podrekar	154
8. Povodni mož. Pesmica s sliko	156
9. Stane Rožič: Aničina juha	157
10. Miloš Vesel: Rdeči premog	158
11. Cicek kot ribič. Šaljivka	159
12. Vinko Bitenc: Bela jahta. Ilustriral Nikolaj Pirnat	160
13. Peter Podobar: Čemerna Tončka	163
14. Ivan Razpotnik: Skrivnost zelene jame. Čudoviti doživljaji dveh dečkov	164
15. Pisma Zvončkarjev gospodu Doropoljskemu	168
16. Iz mladih peres. Evica Pavšerjeva: Nebo in zemlja. Anton Slivnik: Spet v šolo	168
17. Zastavice za brihtne glavice	Tretja stran ovitka
18. Stric Matic s košem novic	Četrta stran ovitka

*Lepo prosimo naročnike, naj čimprej po-
ravnavajo naročnino!
Ljubi Zvončkarji, opozorite drage starše,
naj ne pozabijo nanjo!*

POKAŽITE IN PRIPOROČAJTE »ZVONČEK« SVOJIM ZNANCEM! NABIRAJTE PRIDNO LISTU NOVIH NAROČNIKOV! ČIM VEČJI BO KROG ZVONČEKARJEV, TEM LEPŠA IN OBSEŽNEJŠA BO VSEBINA NAŠEGA LISTA!

»ZVONČEK« izhaja v zvezkih vsak mesec (razen julija in avgusta) in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 din, za pol leta 15 din, za tretjino leta 10 din

POSAMEZNI ZVEZKI SO PO 3 DIN

Uprava in uredništvo »ZVONČKA« sta v Ljubljani, Krakovski nasip 22.
Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka

Glavni in odgovorni urednik: DR. PAVEL KARLIN

List izdaja in zalaga KONZORCIJ »ZVONČKA«, ki mu
načelujeta Nilka Potočnikova in Engelbert L. Gangl

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Strukelj)

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

Leto XL

*

September 1939

*

Štev. 7

Hčerkici na pot v šolo

Poletje se v zaton nagiba,
drevesa tu pa tam že rumenijo,
oglašajo žerjavi se vrh hriba,
jesen že sedla v zlato je kočijo.

In v dnevih teh so se odprla vrata,
ki peljejo na pot v življenje;
za njimi neha se brezskrbna doba zlata,
pričenja delo se, skrbi, učenje.

Nikoli ne pozabi naukov, dete,
vseh naukov, kadar koli govornih zate,
in vse besede naj ostanejo ti svete,
sadove v šoli naj rode bogate.

Predvsem pa, hčerka, vdano ljubi tisto,
kar imenujemo z besedo: domovina;
naj ti srce ostane zmeraj čisto,
a v njem očetova podoba, materina . . .

VINKO BITENC

VRAG V SODU

(Belokrajinska)

V starih časih je na Kučarju živel graščak, ki je bil bogatec, da mu v vsej Beli Krajini ni bilo para. Vsega je imel na pretek: loze, zemlje in živine. Toliko je imel gozdov, da bi jih ne iztrebil, če bi vsi njegovi tlačani sekali drevesa leto in dan; toliko je imel svoje zemlje, da bi je ne pregledal, če bi od zore do mraka hodil po njej; toliko je imel živine, da bi konj, govedi in ovac ne preštel v debeli uri... Še več ko lesa, polja in ovac pa je imel vinik. Vsa Kučarska gora je bila zasajena s trtjem. Graščakove vinike so rodile velikanske grozde, jagode na grozdih pa so bile debele ko orehi. Grajski hlapci so sleherno jesen nacedili izpod graščakove vinske stiskalnice toliko vina, da so napolnili vse sode v grajski zidnici. Kučarsko vino je bilo sladko ko med, takšnega ni takrat dajalo nobeno drugo trtje v Beli Krajini.

Zvedel je za izvrstno vino kučarskega graščaka sam vrag. Kakor mnogi drugi revni Belokrajinci tudi on še ni omočil jezika v njem. Lepega dne so se mu pocedile slinice po kučarskem vinu. Spodvihal si je rep, vzela v kosmate roke popotno palico in se napotil na daljno pot. Tri dni in tri noči je šepal iz pekla do Kučarja. Ko je prišantal na grajsko dvorišče, je srečal oskrbnika, ki je hitel s prazno majoliko v roki v zidanico po vina

za graščaka. Vrag se je potulil, da ga oskrbnik ni videl. Toda ko je oskrbnik natakal v zidnici vino v majoliko, se je zlodej skozi prirpta vrata vtihotapil v grajsko klet in se skrila za velikanski sod v zidaničinem kotu. Ko je oskrbnik natočil vina v majoliko, je odšel in za seboj zaklenil vrata.

Tako je žejni in utrujeni vrag prišel v grajsko klet. V zidnici je bilo temno ko v rogu. Še vrag, ki je bil navajen peklenke teme, je moral malo počakati, da se je razgledal po temini. Ko pa so se mu zelene oči privadile teme, je pričel šepati od sode do sode ter potrkvati s členki po njih. Zadovoljno se je režal; vsi sodi v zidnici so bili polni ko jajce. Vrag je cmakal z jezikom in se veselil gostije, na katero se je bil sam povabil.

»He, he, najprej bom pokusil vino iz vseh sodov,« je brundal sam s seboj. »Tisto vince, ki bo najslajše, bom potlej pil do mile volje.«

In res: kakor je mislil, tako je storil! V kotu zidnice je bila polica, na njej pa so v vrsti stale lepo pisane majolike. Vrag je pograbil največjo majoliko, potlej pa iz vsakega sode odtočil za polno posodo vina. To mu je bilo za poskušnjo! Ampak močno kučarsko vino je tudi vruga prevarilo: ni še prišel žejni črnih do poslednjega sode, že je opit obležal na mrzlih zidaničinah tleh.

Pijani vrag je zaspal. Smrčanje, ki mu je hroplo iz kosmatih prsi, pa se je slišalo skozi zidaničina vrata prav na dvorišče, kjer so grajski hlapci in dekleta ružili deblačo. Brž so pohiteli h graščaku in vsi v en glas zakričali:

»Milostni gospod, v grajski zidanici je tat! Napil se je vina, zdaj pa drnuha, da se kar sodi tresejo v kleti!«

Le iz največjega soda v kotu zidanice je prihajalo nekakšno kloktanje: vrag v sodu je hitel požirati vino, da bi ne utonil v njem...

Graščak je odšel s hlapci in deklami pred grajsko klet. Še prej pa so se vsi oborožili s cepci, kosami in vilami, da bi tatu pobili na tla, ko ga bodo ujeli. Toda žvenket kos in gnojnih vil je prebudil vraga iz smrščečega sna. Slišal je, da se pred vrati zidanice zbirajo ljudje.

Na mah je uganil, da mu gre za kožo. Rad bi ušel, toda nikamor ni mogel. Skozi zaklenjena vrata ni upal, četudi bi jih s peklenko močjo lahko zdrobil v prah, ker bi potlej padel zalezovalcem v pesti. Ker tudi skozi zamreženo okno ni mogel na prosto, je potegnil iz največjega soda čep, se napravil majčkenega in skozi veho zlezal v sod. In ko je kučarski graščak odklenil vrata ter vstopil z oboroženimi hlapci v klet, ni bilo tatu nikjer.

Pogumni graščak je stopil k sodu in skozi odprto veho pokukal vanj. Imel je kaj videti! Na dnu praznega soda je čepel vrag, se bojazljivo oziral kvišku in opletal z dolgim, kosmatim repom kakor pobesneli bik, v očeh pa mu je gorel zelenkast ogenj. Ko pa je nazadnje graščak še poduhal skozi veho v prazen sod, bi bil kmalu padel vznak: v sodu je smrdelo po žveplu in zažgani smoli.

»Ha, ha!« se je zasmeljal graščak. »V sod se je skrila tat, ki je sam vrag! Nikoli več ne bo prišel v mojo zidanico vino pit!«

To je dejal, pograbil čep in z njim zamašil veho.

Zdaj je bil vrag v sodu ujet! Na graščakov ukaz so grajski hlapci zavalili sod z vragom iz zidanice

ter ga izpred gradu zakotalili po bregu nizdol. Sod se je zavalil v Kolpo in splaval po vodi.

Tisti dan je ribič z Otoka, vasi pod Kučarjem, lovil v Kolpi ribe. Po vodi je priplaval sod in se ujel v ribičevo mrežo. Ribič pa, ne bo di len, potegne mrežo na suho, z njo vred pa tudi sod, v katerem je bil sam vrag. Že je hotel odpreti veho, da bi pogledal, kaj je v težkem sodu, ko se je iz zaprtega soda oglasil vrag s prosečim glasom:

»Kdor že si, reši me! V sodu je tema, da nikoli takšne! Kučarski graščak me je zabil v sod in vrgel v Kolpo. Izpusti me iz soda, v zahvalo te nagradim z vsem, kar koli si boš poželet!«

»I, kdo pa si ti, ki govoriš v sodu?« je zategnil otoški ribič z vprašujočim glasom.

Vrag se ni hotel izdati, zato je odgovoril:

»Nikar ne izprašuj, kdo sem in od kod sem. Mogočen sem! Če me izpustiš iz soda, ti bom pričaral bogastvo, kakršnega ni v Beli Krajinici.«

Ribič je bil skromen mož. Po velikem bogastvu se mu ni kolcalo, le mrežo, ki bi bila vedno polna rib, kadar bi jo vrgel v Kolpo, si je zaželel.

»Daj mi ribiško mrežo, ki bo vedno polna rib, kadar jo bom vrgel v vodo,« je dejal.

»Ozri se, za teboj leži na tleh!« je zakričal nestrpni vrag. »Zdaj me pa brž izpusti, sicer se bom zadušil v sodu!«

Ribič se je ozrl. Res, na tleh, poleg soda, je bila lepa, nova mreža, kakršne še ni videl svoj živ dan.

Za poskušnjo jo je vrgel v Kolpo. In zgodilo se je čudo: komaj se je bila čudežna ribiška mreža omočila v reki, že je bila polna rib. Ves srečen je otoški ribič pohitel nazaj k sodu, da bi odprl veho in izpustil iz soda neznanca, ki mu je pričaral bogato ribiško mrežo. Toda komaj je bil izpulil iz vehe čep, že je zagledal kosmato roko z dolgimi črnimi nohti, ki jo je neznanec potisnil skozi veho.

»Hu, vražja vragolija!« je zakričal ribič od strahu in udaril s čepom po kosmati roki, da se je spet skrila v sod. Potem je pa brž zabil čep nazaj v veho in zbežal domov.

Doma je ženi povedal, da je po Kolpi priplaval sod, v katerem je zabit sam vrag. Dejal je, da je sod potegnil na suho. In ni pozabil povedati radovedni žensčuri tudi o čudežni ribiški mreži.

Ampak žena otoškega ribiča je bila zgnetena iz drugačnega testa kakor njen strahopezdljivi mož. Ko je zvedela, da zna vrag čarati in da obljublja tistemu, ki bi ga izpustil iz soda, bogato nagrado, je pohitela na breg Kolpe. Prisopiha-la je do soda in zakričala:

»Hej, vrag! Izpustim te iz soda, če mi izpolniš tri želje. Mojemu možu si dejal, da znaš čarati. Zdaj čaraj, potlej te bom izpustila iz soda.«

»Vse bom storil, kar želiš!« je zjavskal vrag v sodu. »Povej mi, kakšna je tvoja prva želja, izpolni ti jo bom.«

Ženska, ki bi se rada takoj prepričala, če zna vrag zares čarati, je zapovedala:

»Pričaraj, da se bo hrastov sod, v katerega si zabit, spremenil v zlatega!«

Komaj je ženska spregovorila, že se je zgodilo: hrastov sod se je spremenil v samo suho zlato, da je ženski kar vid jemalo.

»Kakšna je druga tvoja želja?« je zdajci vprašal z zaslinjenim glasom vrag v sodu.

Lakomnici ni bilo dovolj, da je imela že zlati sod in čudežno ribiško mrežo! Napuh jo je prevzel, da je zaželela postati graščakinja. Uprla je pretkane oči na vrh Kučarja, kjer se je belotil grad, potem pa zapovedala:

»Hej, vrag, pričaraj, da bo grad na Kučarju moj in jaz kučarska graščakinja!«

Komaj je ženska spregovorila, že se je zgodilo: vrag v sodu je pričel žužnjati nekakšne kozje molitvice, nazadnje pa je zagodrnjal:

»Grad na Kučarju je tvoj, ti si grajska gospal! Pojdi v grad, na vrhu Kučarja te pričakuje že pokorna služinčad!«

Toda prevzetnici še ni bilo dovolj! Na mah se je napurila, kakor da se že v sami svili in baržunu sprehaja po grajskih sobanah. Rada bi odšla takoj na vrh Kučarja, toda ni se ji ljubilo hoditi. Zato je zapovedala vragu v sodu, naj ji izpolni še tretjo željo.

»Zdaj mi pričaraj še konja vranca, da ga pojezdim v svoj grad na Kučarju!«

Komaj je lakomnica spregovorila, že se je zgodilo: poleg nje je iz tal zrastel prekrasen črn jâhanec, ki je hrzal in kopal z nemirnimi nogami v tla.

Vrag v sodu je poprosil z milim glasom: »Zdaj sem ti izpolnil vse tri želje! Izpusti me iz soda, kakor si mi obljubila!«

Ženska je pograbila čep in ga izpulila iz vehe. — — —

Oj, da bi tega nikoli ne storila! Kajti vrag bi ne bil ves vragoljast, če bi se še tisti čas ne maščeval za svoje ujetništvo v sodu. Zaklel je, da se je zabliskalo za Kučarjem, pograbil zlati sod in ga treščil v kučarski grad, da se je le-ta sesul v razvaline, pobral z zemlje čudežno ribiško mrežo, ujel vanjo žensko, si jo oprtil na smrdljivo grbo, skočil z lakomnico v mreži na čilega jâhanca in odpeketal v peklo s takšno vražjo naglico, da je bobnelo po vsej Beli Krajini.

Tako se je vrag maščeval, tako so se želje lakomne in napuhnjene žene otoškega ribiča razblinile v nič! Grad na Kučarju je izginil, le kamenje grajskih zidin je še danes raztreseno med vinikami kučarskega trtja. — — —

Zvedeli so Belokrajinci, da je vrgel vrag zlati sod na vrh Kučarja, pa so pričeli kopati po gori, da bi našli zaklad. Še dandanes se primeri, da se ta ali oni sanjač napoti na Kučar in koplje in koplje, misleč, da bo našel zlati sod. Toda doslej se to še nikomur ni posrečilo.

Tudi čudežne mreže ni! In vsi ribiči ob Kolpi lovijo ribe v mreže, ki jih sami spleto. Nikdar pa ni ribji lov v Kolpi tako bogat, kakor je bil takrat, ko je otoški ribič vrgel v vodo čudežno vražjo mrežo.

Kdor ne verjame, da je res tako, naj gre na Otok pod Kučarjem in vpraša Belokrajince, kam so zapravili čudežno mrežo. Dobil jih bo po grbi in še ga bodo Otočani nagnali v dir, da jo bo pobiral iz Bele Krajine ko sam hudir!

»Za štruco«

Bil sem v Kamniku na obisku pri prijatelju Pavletu. Seveda je tega že dolgo, dolgo...

Nekoč je morala mama mojega prijatelja, ki naju je oskrbovala, za ves dan z doma po opravkih. Zato sva morala iti h kosilu v gostilno. Med kosilom pa pride tja tudi tujec prodajat razno sukneno blago za moške obleke. Dvigne s svojega kupa kos blaga, bilo ga je ravno za ene hlače, ter hodi od gosta do gosta s svojo ponudbo. Od prvotne cene, tedanjih šestnajst kron, je popuščal in popuščal, a navzlic temu ni bilo nikogar v gostilni, ki bi kazal voljo, da kupi blago. Ko pride do mene, je zahteval le še štiri krone. Da se čim preje iznebim vsiljivca, mu ponudim dve kroni v prepričanju, da me bo pustil pri miru. Toda zmotil sem se. Takoj je položil blago predme in dejal: »Tu ga imate za dve kroni!«

Kar ostrmel sem. V zadregi sem mu rekel, da sploh nisem kupec. Mož pa se je raztogotil in me začel oštevati

— kar sem, priznam, tudi zaslužil — češ, če je on tak mož, da mi pusti blago za ceno, ki sem jo določil sam, bom vendar tudi jaz tak mož, da ostanem pri besedi. — Postalo me je sram, segel sem v žep in mu odštel dve kroni. — Takoj pa mi je šinila v glavo misel, da bom s tem blagom gotovo ustregel svojemu dobremu očetu, ako mu ga prinesem »za štruco« (tako smo včasih rekli darilom ali spominom s potovanja, z božje poti, s semnja in tako dalje).

Ko sem prišel domov in izročil očetu blago, je bil seveda zelo vesel tega nepričakovanega darila. Takoj naslednji dan je poklical krojača. Še isti teden so bile hlače izgotovljene prav za nedeljo. Oblekel jih je in hodil vesel in ponosen po dvorišču, s svojo priljubljeno pipo v ustih. Pa je hotela smola, da mu je bezalo za pipo padlo na tla. Sklonil se je, da bi ga pobral, pa nenadoma nekaj »reskne« na ves glas — in hlače so mu počile preko vsega sedala, a ne po šivu, marveč kar po celem... O, kaka žalost! Takoj jih je slekel in nikdar več oblekel. —

Še več tednov po tem dogodku je bilo pri naš dosti zabavljanja o slabem židovskem blagu, ki sem ga, nič hudega sluteč, prinesel dobremu očetu »za štruco«.

Na čolnu (Za spomin na počitnice)

Čoln po reki drsí,
Marko krmilo drži,
Igor pogumno vesla,
Maja v naročju ima psa.

Oj, da bi zmeraj tako
bilo na svetu lepó!
Srečni, veseli so vsi,
mladi, brez vsakih skrbi!

Drug ima drugega rad,
Pazi celo jim je brat,
ker jim je zvest in vdan
tudi sred mokrih poljan.

Boris Kranjc

SODOBNA PRAVLJICA

»HEJ, DEČKO, KAM TE NOSIJO NOGE?« VPRAŠA MAL MOŽIC, STOJEČ OB STEZI; BRADO IMA DOLGO, DA SI JE Z NJO PRIČVRSTIL HLAČE KO Z USNJENIM PASOM, ROKE V ŽEPU, SUKNJIČ PA DOMA.

»TEBI NIČ MAR!« ODVRNE JAKEC IN POMISLI: »TAK, KAKOR DA JE UŠEL IZ BAJKE, A TAKO RADOVEDNJAČI...!« — NENEHOMA SE MU ČUDI. TODA ŠKRAT STEČE KROG NJEGA, POGLEDA KO SEDEM ZLIH DUHOV VKUP, IN TAKOJ SE JE NAREDIL OKOLI JAKCA GLOBOK JAREK, IN ŠIROK, DA SE GA TA NE UPA PRE-SKOČITI. IN MOŽIC ZAGROZI: »TIČAL BOŠ NA TEM OTOČKU, DOKLER NE ODGOVORIŠ, KAKOR TE JE UČILA MATI!«

»SPAK MALI ME ZNABITI RES SAMO VLEČE?« PREUDARI ZDAJ JAKEC, NA GLAS PA REČE: »NA BUKOVEC GREM POGLEDAT, ČE SO LEŠNIKI ŽE ZA PODZOB.« IN DODA, KER GA LE JEZI TAKALE NORČIJA: »ČE SE NE BI SRAMOVAL NAMAROGATI STAREGA IN BETEŽNEGA ČLOVEKA, BI ŽE SKUSIL, KAJ SE PRAVI Z MANO ZOBATI!«

PRITLIKAVCA MEČE SMEH METER VISOKO V ZRAK: »HI-HI-HI! — KAR DAJ ME POBIČ! NIČ ME NE ŠTEDI!« SE POTLEJ ZA ŠALO ZRESNI. A V TRENUTKU, KO SE PRIMETA, JE JAKCA SUNILO V ZRAK, DA ZA HIP NI VEDEL, KJE JE ZEMLJA IN KJE NEBO. IN ŽE LEŽI NA HRBTU, NA NJEM PA ŠKRAT, LIKI VOZ SENA TEŽAK. TAKO SE MU VSAJ ZDI, KER SE NE MORE GANITI IN MU JEMLJE DIH. NU, PALČEK SE SKOBACA Z NJEGA IN POVE, KO JE SPET NA NOGAH:

»NIČ NE MARAJ, KER MI NISI KOS! HI-HI! TODA, ALI VEŠ, DA DOMUJE NA BUKOVCCU ČAROVNICA? POJDEŠ KLJUB TEMU TJA?«

»KAJPAK POJDEM! SE BOM MAR BAL BABŠETA, PA ČETUDI COPRNICE?« JE JAKEC PREJŠNJI.

»HI-HI! VEŠ S ČAROVNICO SVA SI BOLJ NA VOJSKO IN ZATO TI BOM ŽE POMAGAL, AKO TE ZASAČI. ČE BO TOREJ TREBA,

SI KAR KAJ PAMETNEGA ŽELI, PA SE TI BO IZPOLNILO. TODA RAJE GLEJ, DA JE NE SREČAŠ, HI-HI! NO, SREČNO ZDAJ, SREČNO!« — IN ŽE GA NI, MOŽICLJA ŠKRATASTEGA...

*

NA BUKOVCU JE JAKEC OPREZEN: VENOMER SE OZIRA, POGLEDAVAJOČ PRI VSAKEM GRMU, ALI NE SKRIVA ČARODEJKO. SAM ZLOMEK TOREJ VEDI, ODKOD SE JE TAKO TIHO PRISLEPARILA: »STOJ, CAPONDER KRADLJIVI! POČAKAJ, DA TE ZGRABIM IN ZACOPRAM!«

JAKEC SE SICER NE BOJI BABŠETA, AKOPRAV JE ČAROVNICA... ZNAJ TOREJ BOG, ZAKAJ JO JE UCVRL DOL PO BREGU, DA KAR TRAVO KOSI S PETAMI! TODA ČARODEJKA SE ZAŽENE ZA NJIM: EJ, JE TO DIRKA! — ČEPRAV IMA STO IN DVAPOT TOLIKO LET! JAKEC ŽE ZAVOHA NJENO SMRDLJIVO SAPO, IN ZAŽELI SI BICIKEL... GLEJ, TU JE! ZAJAŠE GA. — KO BI VIDELI, KAKO JE POTLEJ GONIL! A ČAROVNICA SI V TEKU PLJUNE ČEZ GLAVO... IN ŽE SEDI NA ŠE HITREJŠEM. SEDAJ ZAHREPENI JAKEC PO MOTORNEM KOLESU... TRENUTEK ZATEM ČEPI NA NJEM. — TODA V NASLEDNJEM HIPU JE BABURA NA ŠE BRZEJŠEM. V HUDI STISKI POMISLI DEČKO NA LETALO, IN LETALO STOJI PRED NJIM. JAKEC SKOČI VANJ, KI SE KAR SAMO OD SEBE TAKOJ DVIGNE V ZRAK, A VIDI, KO SE OZRE, DA SE MU BOLJ IN BOLJ PRIBLIŽUJE COPRNICA NA RAVNO TAKEM TIČU. PRISTANE, KOJ TUDI ČARODEJKA — TER SPET NA ZEMLJI IZREČE POSTATI NEVIDEN... IN IZPOLNILO SE MU JE. TODA ČAROVNICA POTEGNE IZ ŽEPA MAJHNO PRIPRAVO, JO NAMERI PROTI MESTU, KJER STOJI JAKEC, IN SPUSTIVŠI S TEM STRUJO POSEBNIH ŽARKOV, PRITISNE NA NEKAK GUMB — IN JAKEC JE TAKŠEN KO PREJ, LE BOJAZEN, KI GA MALIČI, JE VEČJA, A ZDAJ ŽE TAKA, DA MU CURLJA OD HLAČ... TEDAJ ZABRENČI MIMO NJEGOVEGA UŠESA ŽUŽELKA TER GA SPOMNI ŠE RAVNO V PRAVI ČAS: »NAJ TE, COPRNICA, ČMRLJ ODNESE NA NAJBOLJ ODDALJENO ZVEZDO!« IN KOMAJ JE TO ZAVPIL, PRILETI ZUJAJOČI KOSMATINČEK, OPRTA ČAROVNICO NA SVOJ HRBET IN ODFRČI Z NJO. JAKEC JE REŠEN.

MALO JE SLAB V KOLENIH, PA SEDE V TRAVO. NOBENO ČUDO: KDO BI NE BIL PO TOLIKŠNEM STRAHU? A NAENKRAT SE ZAČNE S PRSTI TOLČI PO ČELU: DA MOREM BITI TAK OSEL: ČE BI SI KAR OD KRAJA ZAŽELEL, DA NAJ BABO NEKAM ODNESE, PA BI MI NE BILO TREBA PRESTATI VSEGA OSTALEGA!«...

NU, TO JE PRIZNAL SEBI, V VASI BO PA RAZLAGAL NA ŠIROKO: KAKO JE PO BUKOVCU PODIL COPRNICO, DOKLER JI NI KONČNO PRISLONIL TAKO BRCO, DA JO JE PRESELILA NARAVNOST NA LUNO...

SEPTEMBER

(Oložni spomin na poletje)

Ne počasi!

Klavir *p* *izrazno*

p *nekoliko svežeje*

zopet počasneje

ritenuato

FRANJO ČIČEK:

PRIGODE PALČKA BOBKA

Pristopila je k Bobku putka Čopka in ga prosila, naj žene na pašo. Putke da ga imajo silno rade, ker jim je tako lepo poslikal jajca.

»Rad,« pravi Bobek, »toda najmanjši putki zlezem v perje in bom od tam nadziral čredo. Na tleh in v travi bi me še katera pozobala. Kure pa ne prežvekujejo kakor krave in tako bi mi slaba predla na onem svetu.«

Putke so se strinjale s tem predlogom in Bobek si je napravil bič ter gnal putke na pašo. Tam je splezal najmanjši putki na nogo in po njej v perje. Nad perutjo si je naredil okence, odkoder je nadziral in poveljeval putkam.

Nenadoma prileti jastreb, zgrabi najmanjšo putko in se vzdigne z njo v zrak. Strašno so zavreščale ostale kokoši in se poskrile. Bobek je videl, da je zaprhutalo nekaj velikega in rjavega nad njim in nad putko, a preden se je zavedel, je bil že visoko v zraku. Putka je strahovito kričala in klicala na pomoč.

»Kaj se dereš,« se oglasi Bobek, »ali ne vidiš, da se voziva v aeroplanu?«

»Kdo se pa meni tu spodaj?« zakriči jastreb in vseka s kljunom po putkini glavi, da je bila namah mrtva.

Strah in groza sta prevzela Bobka. Hitro je potegnul glavo nazaj in se skrnil pod perut.

Kaj bo iz tega? In če ga zapazi jastreb. Razseka ga na drobne kosce. Jojmene, je trepetal Bobek. Jastreb je preplaval goro in dolino

ter se pričel spuščati nad velikim gozdom. Visoko v rogovilah starega hrasta je imel gnezdo z mladiči.

Položil je putko na rob gnezda in jo pričel parati s kljunom. Koščke mesa je metal mladičem, ki so kar zijali od požrešnosti. Že je sekal jastreb blizu Bobka. Vsak čas lahko dobi katero s kljunom po glavi in bo videl konec sveta.

Se je pokrnil Bobek s kurjim peresom in previdno lezel izpod putke v gnezdo ter se skrnil pod prvega mladiča. Od tam je kukal iz perja in z grozo gledal, kaj bo.

Je jastreb razsekal putko, da je perje kar frčalo okrog, in zadnje kose je požrl sam. Nato si je osnažil kljun s kremplji, pogladil mladiče ter vestno motril okolico. Nenadoma pa se je zopet dvignil ter odplul v daljavo.

Tačas je prilezel Bobek izpod mladiča in pričel plezati na rob gnezda. Ga je zagledal mladi jastrebič. Jezno se je naščeperil in ga vsekal s kljunom ravno v zadnjo plat, da mu je raztrgal hlače. Ostali jastrebiči so strašansko zijali, tako da bi pet Bobkov šlo v en sam kljun. Ali naš Bobek se niti ozrl ni, temveč se je urno zavihтел preko roba in tako srečno priplezal na zunanjo steno gnezda.

Nova groza ga je obšla. Tal skoraj niti ni videl, tako visoko je bilo gnezdo. Če mu tukaj izpodrsne, sploh ne pade na zemljo, ampak se že prej razkadi v nič. Ostati pa tudi ne sme. Vsak čas lahko prileti jastreb nazaj. Mladiči mu bodo po-

vedali, kakšnega gosta imajo pri hiši, in tedaj mu gorje!

Tuhtal je Bobek v svoji mali glavi, kako in kaj. Spoznal je, da ne gre drugače kakor plezati navzdol. Priporočil je dušo Bogu in se pričel spuščati od razpoke do razpoke. Takrat završi nad njim. Jastreb se je vrnil. Bobek je razločno slišal, kako so mladiči vsi naenkrat blebetali in razlagali, koga so našli in kje je sedaj. Moj Bog, če ga najde jastreb ob veji. Hitro je napravil še nekaj korakov navzdol in glej — čudo! Našel je precejšnjo razpoko v skorji. Najbrže jo je napravil detel, ko je lovil mrčes. Hitro je smuknil v njo, samo nos mu je še gledal ven. Lahko si mislite, kako si je oddahnil!

Ne bi Bobek dvakrat rekel »dobar dan!« — že ga je iskal jastreb. Pol ure je skakal po vejah in vejicah. Vse deblo je pregledal od zgoraj navzdol. Iskal ga je celó na tleh. Brez uspeha. Enkrat je bil že čisto tik Bobka, ki je zadrževal sapo. Videl ga ni. Pa se je jastreb vrnil v gnezdo in mladiče pošteno našeškal, češ da ga imajo za norca.

Bobek je tičal za skorjo in uvideval polagoma, da ne more večno tukaj ostati. Ali dokler je jastreb na hrastu, ni misliti na beg. K sreči se je jastreb kmalu spet spustil na lov. Bobek je ogledoval vejo in se prepričal, da pojde še dokaj dobro. Na žalost pa je spoznal, da po debelu ne bo šlo, ker so razpoke prevelike. Da bi imel nit! A kje jo dobiti?

Ko tako tuhta in premišljuje svojo nesrečo v sreči, priskaklja po veji lepa veвериčica. Čisto blizu njega je sedla, zavihala svoj košati repek ter se pričela umivati. Rešilna misel je šinila Bobku v glavo. Hitro je zapustil svoje skrivališče, priplezal je do veveričice in ji zlezal v košati repek.

»Tako-le, zdaj bo pa šlo«, si je mislil.

»Enkrat bo gotovo šla na tla.«

Toda veveričica je bila danes razposajena. Naenkrat je začela skakati in plesati po vejah. Delala je čudovite skoke in preskoke, da se je moral Bobek držati z vsemi silami, sicer bi zletel iz repa kakor kamen iz fičafaja. Naposled se je res za trenutek vrnila na zemljo in Bobek je srečno skočil iz repa.

Mračilo se je že in Bobek je stal sredi nepoznanega gozda kakor deseti brat brez doma. Taval je sem ter tja in dospel do grmovja ob potoku, ki je tekel skozi gozd. V grmovju je iztaknil prazno kosovo gnezdo. Pa se je odločil, da v njem prebije noč. Splezal je po tanki vejici v gnezdo in sladko zaspal. Ponoči pa je nastal hud veter. Odtrgal je gnezdo z grmovja ter ga

urgel v vodo. Bobek se niti ni prebudil, ko je plaval z gnezdom vred po potoku...

Ko se je palček drugi dan vendar zdramil, je plaval sredi velikega ribnika. Čudom se je čudil, kako je neki prišel semkaj, ko je vendar legel k počitku v gozdu. Še bolj pa se je začudil, ko je opazil v vodi ribe, ki so bile vse oguljene in so se težko kretale s pristrizženimi plavuti. Ravno tako so vzbudile njegovo pozornost žabe, od katerih nobena ni imela zadnjih krakov.

»Kaj neki mora to biti?« si misli Bobek. Kar sliši za sabo glas:

»Nesrečni otrok, kaj pa je tebe prineslo sem?«

Zagleda pod ločjem veliko žabo, ki je žalostno sedela na bregu in strmela v palčka.

»Kaj me je prineslo? Saj sam ne vem, kako sem prišel sem. V gozdu sem zaspal v kosovem gnezdu. Zbudil pa sem se tukaj,« pravi Bobek in se zravna v gnezdu.

»Joj, ubogi palček!« vzklikne žaba. »Beži, beži, kar te nesejo noge! Tu je začarani ribnik. Na otoku sredi ribnika stanuje stara čarovnica babura Grdura, ki ima zrcalce, s katerim vidi vse in vsakogar na ribniku. Beži, dokler je še čas!«

Bobek si je urno urezal trstiko ter začel delati iz nje veslo. Medtem pa je še vprašal:

»Čujte, teta Reglja! Kako, da od vas nima nobena krakov in zakaj so vse ribice oguljene?«

»Moj Bog, to je žalostno,« pravi žaba. »Babura Grdura ima čarobno palico in če jo pomoli v vodo, nas vleče vse žabe in ribe neka nevidna moč k palici. Čarovnica nas zgrabi in poreže vsaki žabi krake, ki si jih potem speče. Ribicam pa postrga luskine, iz katerih si dela čarobno mazilo. Zdaj beži, palček, drugače ti bo slaba predla!«

»Zbogom, teta! Že bežim,« reče Bobek in že vesla nazaj proti potoku...

(Dalje prihodnjic)

Povodni mož

Na stari vrbi je čepel
kraj jezera povodni mož;
je rdeče hlače, zelen frak imel,
sicer pa bil je zmeraj bos.
In v jasnih mesečnih nočeh
si deval je naočnike na nos
in pel, da po bregéh
je kakor grom donelo.
Na zlobne dečke prežal je zvečer,
ko je nebo temnelo,
zapiral jih na dnu vode je v grad,
a pridni, siromašni deci
dajal iz svojih je zakladov rad.
Ah, škoda, deca, da vse to
je v pravljici samo biló!

Aničina juha

Ne vem, ali jezite tudi vi tako svojo mamo pri vsakem krožniku juhe, kakor jo je jezila mala Anica. Vselej, kadar je stala na mizi topla juha, se je morala mama domisliti kake pravljice. Prav za prav je mislila na to pravljico že takrat, ko je juho kuhala. In tako se je včasih zgodilo, da jo je pozabila osoliti ali pa jo je osolila dvakrat. Temu se ne smemo čuditi, zakaj kdor misli na pravljico, ne more misliti na juho. Mama si je izmislila že veliko pravljič, ker ni smela Anici nobene povedati dvakrat. Ampak to pot, ko je kuhala grahovo juho, je bila že vsa obupana.

»Kaj bom danes pripovedovala Anici, ko mi noče nič na misel priti? Vse pravljice sem ji že povedala, nove se ne domislim, pa če bi še tako napenjala možgane!«

Toda medtem ko je grah vrel, se je vendar nečesa domislila.

»Torej veš kaj?« je rekla mama Anici. »Danes ti povem zadnjo, čisto novo pravljico. Nobene druge več ne vem in se nikoli ne bom več spomnila na kako drugo. Poslušaj, Anica, in jej! Ta pravljica se bo imenovala »O juhi!«.

»O juhi, mama?« je vprašala razočarana Anica. »To ne bo posebno lepa pravljica.«

»Ne vem še, kakšna bo. Torej poslušaj.«

Anica je odprla usta, pogoltnila žlico juhe, nato drugo, potem tretjo in tako dalje, medtem pa je mama pripovedovala:

»Nekoč je bila deklica, ki je mučila svojo mamo. Pravim, da jo je mučila zato, ker jo je venomer jezila. In najbolj jo je jezila pri jedi in še bolj pri juhi. In to vsako mamo muči, kakor veš. Vselej, kadar je prišla juha na mizo, se je deklica cmerila. Nekoč je rekla:

»Ta juha je prevroča. Peče me.«

In drugič spet:

»Ne maram je. Mrzla je, kar v jezik me zebe.«

Včasih ji je bila juha preslana, včasih jo je hotela prisoliti in je raztresala sol po mizi. To se ve, da je škodovala sama sebi tista deklica, ker je mama morala pogosto kupovati sol, zato pa ni mogla kupovati Anici sadja. Za vse je imela premalo denarja.

Skratka — deklica jo je tako jezila, da tega še juha ni mogla več gledati. Juho je jezilo, če je deklica samo z žlico brazdala po njej in so jo morali potem zeliti v pomije, namesto da bi šla v želodček in trebušček ter redila deklico, da bi imela rdeča ličeca. Zato se je juha zarekla, da bo sama kaznovala deklico. Poslušaj, kako je to storila. Kakor hitro jo je mama nalila na krožnik, se je razdišala po vsem stanovanju.

»Pojdi jest, pojdi jest!« je klicala mama deklico. Toda deklica se je obotavljala in ni prišla. Juha naj le počaka. Ampak ta ni čakala. Brž ko je bila na krožniku, je začela hitro izhlapevati. Vsa se je izpremenila v paro in na krožniku so ostali samo rezanci.

»Kje je juha, mama?« je vprašala deklica.

»Najbrž jo je kdo pojedel, med tem ko nisi hotela priti,« je odgovorila mama. »Drugič pridi prej jest.«

Ker pa se deklica tudi vdruči in podvzivala, je juha spet izhlapela. Samo lep vonj je ostal po njej.

»Mama, kaj je to?« se je hudovala deklica. »Kdo mi je pojedel juho? Zakaj me ne počaka?«

»Sama moraš nanjo paziti!« je odgovorila mama. »Podvizati se moraš in jesti, dokler je topla. Prihodnjič ti jo bom dala in pazi sama nanjo.«

Od tistega dneva je deklica pazila na svojo juho. Če je bila prevročna, jo je lepo zajela z žlico in pihala nanjo. Kajpak to je bilo juhi všeč in je rada ostala na krožniku. In v dokaz, da je zadovoljna, je dišala juha tako lepo, da so se deklici kar sline cedile.

Tako sta postali juha in deklica dobri prijateljici. Kadar je prišla juha na

krožnik, ni bilo mami treba več pripovedovati pravljico, zakaj neki — deklici je šlo vse v slast. Saj tudi mami ni bilo treba med kuho misliti na pravljico. Deklici je juha dišala, ličeca so ji kar rdela, in vse dobre juhe so bile vesele.

»Juha in jaz sva že prijateljici,« je rekla deklica.

No, verjemite mi ali ne, toda »Pravljica o juhi« je bila res zadnja pravljica, ki jo je mama pripovedovala Anici pri kosilu...

M i l o š V e s e l

Rdeči premog

Tako je imenoval raziskovalec vulkanov Ettore Cadini vse eksplozivne snovi v notranjščini ogenj bruhaočih gor. Učenjak, ki je pred kratkim umrl, je hotel speljati pline iz notranjosti Vezuva na zemeljsko površino; na ta način bi prenehali vsi uničujoči izbruhi te ognjene gore. Namesto tega bi kuhale gospodinje v Južni Italiji in Siciliji z »rdečim premogom«. Zakaj te pline je mogoče, kakor naš svetilni plin, speljati v dolgih ceveh kamor koli. Ker pa je v teh krajih na razpolago zelo malo kuriva (drva, premog), bi bili naši južni sosedi seveda zelo veseli, če bi dobili tako ceneno plinarno.

Na misel, da bi v ognjenike izvrtali velike luknje in rove, po katerih bi uhajali podzemeljski plini, ki povzročajo izbruhe, so prišli po nekem nenavadnem dogodku. Ob nekem velikem vulkanskem izbruhu, ko so žareče gmote lave grozile, da bodo vdrle na polja in vinograde, so poslali

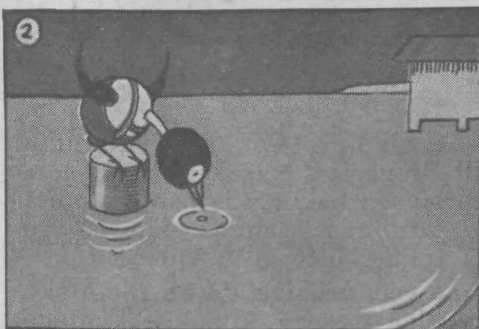
bombna letala, ki so metala na hrib razstrelilne izstrelke. Res se jim je na ta način posrečilo, da so ustavili pogubno lavo.

Da bi prav natančno vedeli, kaj se godi, če taka gora bljuje ogenj in izmetava kamenje, so napravili na največjem vulkanu Malaškega otočja znanstveno opazovalnico. Na Merapiju so zgradili v višini 1300 metrov leseno zgradbo, v kateri izmerijo vsak potres in vsako premikanje hribin. Če prične Merapi svoje neprijetno grozljivo delovanje, potem se poskrijejo evropski učenjaki in opazovalci domačini v neki predor. Več ko 60 ur ne traja tam vulkansko delovanje in v tem zavarovanem prostoru lahko žive ljudje neodvisno od svoje okolice. Kisik v velikih steklenicah jim omogoča, da vdihavajo čist zrak. Jeklena vrata pa jih zrakotesno zapro. V teh vratih so odprtine s šipami, ki se ne stale tudi pri zelo visokih temperaturah. S pomočjo izvrstnih optičnih (svetlobnih) aparatov ni samo možno točno opazovanje, temveč tudi filmanje izbruha. Da lahko prenašajo veliko vročino, imajo opazovalci azbestne obleke in rokavice. Za zvezo z zunanjim svetom jim služi telefon, čigar kabel teče pod zemljo in je vsekan v skalo.

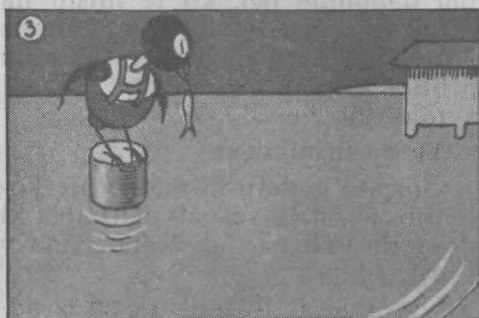
CICEK KOT RIBIČ

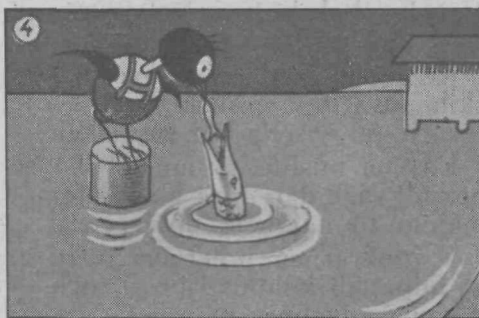
Cicko z ribami si rad postreže,
zlasti teknejo mu, če so sveže.

„Ne, ne boš ušla!“ se stogoti,
urno kljun pod vodo pomoli.

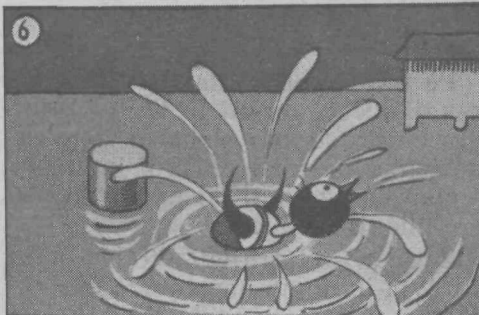
Dober ribič je. To bo kosilo
danes zopet slastno in obilo.

Cicku v mislih že cedé se sline,
kar iz vode urna ščuka šine

in v svoj gobec, ostro nasajen,
brž pogoltne Cickov lovski plen.

Kje so zdaj kosila sladke nade?
Ribič Cicko z njimi v morje pade.

Bela jahta

Še nikoli v svojem življenju ni bil Bregarjev Nacek iz Binklja tako srečen kakor v letošnjem poletju; izpolnila se mu je namreč vroča želja: videl je morje!

Še več, prebival je ob njem skoraj dva meseca, kopal se v njegovih valovih, sončil se na njegovih bregovih in se vozil po njem z ladjo.

Takrat, ko se je odločevalo, kdo vse bo med tistimi izbranci, ki pojdejo s počitniško kolonijo k morju, Nacek od skrbi in pričakovanja ni mogel ne jesti, ne spati.

Ko pa je med imeni svojih šolskih tovarišev zaslišal tudi svoje imê, je od veselja kar zavriskal.

Kaj pa mislite — morje! To se ne vidi vsak dan in za Nacka je pomenilo to največje doživetje.

V prekrasnem poletnem jutru so se odpeljali kolonisti proti jugu — v sončno Dalmacijo.

Življenje, ki se je pričelo tam, je bilo Nacku povsem novo, tako vabljivo, da bi Nacek dal ne vem kaj, če bi mogel za zmeraj ostati ob morju.

Vsaj tako je menil prve dni, ko se mu še ni bilo oglasilo v srcu — domotožje.

Pa tudi ni bilo časa misliti na to, zakaj dečki, zbrani iz vseh krajev Slovenije, so bili sleherni dan zaposleni z najrazličnejšimi igrami, s kopanjem, z izleti po morju in peš po bližnji okolici.

Zvečer so utrujeni, toda polni zdravja in novih načrtov za naslednji dan, pospali po ležiščih kakor bi snope pometal.

Nacek pa neke noči kar ni mogel zaspati. Dolgo se je premetaval po

postelji, zdaj na levo, zdaj na desno, pa spet vznak, z rokami pod glavo.

Po hrbtu ga je žgalo kakor z žerjavico, zato Nacku ni bilo treba dosti premišljevati odkod nespečnost, temveč je takoj uganil, da mu je včeraj vroče dalmatinsko sonce pritisnilo svoj pečat.

Pa ne samo Nacek, tudi njegovi tovariši so se nemirno premikali po posteljah, ker je sonce bržkone tudi nje ožgalo.

Vendar so slednjič drug za drugim pospali, le Nacek ni mogel.

K telesni bolečini se je pridružila še — duševna. Nacka je namreč na vsem lepem zgrabilo silno domotožje.

Globoko je vzdihnil in solze so mu napolnile oči, ko je mislil na očko, na mamico, ki bi mu doma gotovo olajšala pekočo bolečino na hrbtu s kakšnim zdravilom, ali vsaj s tolažilno besedo.

Tu pa ni nikogar.

Gospod učitelj, ki nadzoruje kolonijo, je bil že zaspal, učiteljci, ki gospodinjita, pa tudi že počivata v svoji sobi.

Nacek se je dvignil, zlezal iz postelje in si nataknil hlače doko- lenke.

Potihem se je splazil k oknu, skozi katerega je padal pramen mesečine v sobo.

Okno je bilo samo priprto; Nacek ga je odpahnil na stežaj in pred njegovimi očmi se je razgrnila prelepa mesečna noč. Nacek je strmel kakor očaran.

Temna gladina morja se je lesketala vsa v zlatu in srebru, v daljavi so žarele luči malega pristaniškega mesta na otoku in le rahlo pljuskanje in šumenje valov je motilo to nebeško lepo tišino.

A tam — kaj je tam?

Nedaleč od kolonije, ob levi obali leži nekaj belega. Kaj neki je to, ladja ali — morski strah?

Nacek se je nasmehnil, ker na to zadnje sploh ni verjel. Čeprav šele desetleten, je bil pameten, prebrisan in korajžen dečko.

Na mah se je odločil, da bo šel pogledat. Toda kako?

Okno je nekoliko previsoko, čeprav je spalnica v pritličju, vrata pa so zaklenjena.

Nacek je brez obotavljanja stopil na mostiček, ga prekoračil in že se je znašel na krovu bele ladjice.

Tudi tu je bilo vse tiho, nikogar nikjer. Nacek se je skoraj zbal in če bi na ladji ne bilo svetlo kakor po dnevi, bi ga bila gotovo minila vsa gorenjska korajža. Tako pa je Nacek hodil nekaj časa okrog po

Nacek ni dolgo premišljeval. Po prstih je stopil nazaj k postelji, potegnil z nje rjuho, šel in jo privezal za železno rešetko na okno.

Nato je zlezal skozi okno in se po rjuhi spustil na tla.

Lahen nočni hlad, ki je objel Nacka, ga je poživil, da je z urnimi koraki stopal po obrežni poti mimo hiš in ribiških koč. Še nekaj streljajev dalje pa je stala samotna visoka hiša, podobna gradiču. In tam je Nacek obstal, zakaj nasproti te hiše je bila zasidrana v morju popolnoma bela ladjica — bela jahta, čudo, ki ga je Nacek opazoval z okna.

V hiši je bila luč, drugače pa je bilo vse tiho, nobenega glasu od nikoder in ne žive duše nikjer.

Čudna želja, da bi nekaj doživel, je prevzela Nacka. Oziral se je naokrog in zagledal majhen mostiček, držeč naravnost na belo ladjico.

krovu in občudoval ličnost, s katero je bila zgrajena ladjica.

Tedajci je zaslišal glasove. Prihajali so od gosposke hiše na obali in se bližali ladji.

Deček se je prihulil in se skrnil za nastavek, ki se je dvigal sredi krova. Od tam je opazoval več ljudi, ki so se bližali ladji. Med njimi je bila ženska, ki je peljala za roko majhnega dečka, približno takega kakor je bil Nacek.

Pred ladjo so obstali in Nacku se je zdelo, da se poslavljajo. Ženska, očitno dečkova mati, je dečka objela in poljubila. Nato ga je velik, močan gospod, najbrže njegov oče, dvignil v naročje in ga odnesel čez mostiček na krov. Tudi drugi moški, dva ali trije, so odšli na krov.

Nacek je bil ves trd od — strahu; pred očmi so mu zalebdele zgodbe o morskih roparjih, ki jih je bral ali slišal od tovarišev. Brid-

ko se je pokesal, zakaj je odšel iz varne kolonije na to nevarno pot. Tako je bil ves iz sebe, da se še ganil ni, ko so zarožljale verige in se je dvignil mostiček. Takoj nato je zabrnal motor in bela jahta se je odmaknila od brega.

Zdaj je Nacek planil iz svojega skrivališča in zajokal. Začudeno je obstal pred stasitim gospodom z močnimi brki.

»Šta tražiš ti ovdje?« ga je tudi začudeno, pa vendar ljubeznivo odgovoril gospod. Bil je bogataš nekje iz Srbije in lastnik bele jahte.

Nacek ni mogel odgovoriti, samo ihtel je, a končno zajecjal:

»Vi-vi ste mo-morski ropar, kaj-ne?« Gospod je menda takoj razumel bojazen dečkovo. Široko, prisrčno se je zasmel, potrepljal Nacka po rami in dejal:

»Ne boj se, dečko, nič žalega se ti ne bo zgodilo. Toda, povej, kako in zakaj si prišel sem, na mojo ladjo? Pojdi, greva v kabino, tam je moj sin, dečko, kakor si ti.«

Prijel je Nacka za roko in odšla sta po stopnicah v kabino.

Lepše sobe Nacek še ni videl. Na postelji ob steni je ležal oblečen bled, črnolas deček, ki je seveda presenečeno pozdravil prišleca.

Gospod je posadil Nacka v mehki naslonjač in Nacek je moral povedati vso svojo dogodivščino.

»A tako, iz Slovenije si?« se je pozanimal gospod, ko je Nacek končal s pripovedovanjem. »Vidiš, midva s sinkom pa greva tja, v Slovenijo. Pravijo, da je tam zdrav gorski zrak. Tega potrebuje moj deček, ker ni čisto pri zdravju. Peljemo se proti Splitu, od tam pa z vlakom naravnost v Slovenijo.«

»Pa zakaj ponoči?« je vprašal Nacek.

»Da pravočasno dobiva vlak, ki odhaja zelo zgodaj iz Splita. Veš,

dečko, boljše se je voziti v jutranjih urah, ko še ni take vročine. — Kaj bo pa zdaj s teboj, dečko? Velike skrbi si napravil predstojnikom tam v koloniji na otoku.«

Nacek se je zamislil in ni odgovoril.

»Pa se pelji z nama, domov,« se je oglasil sinček gospoda iz Srbije.

»Saj res! Ali smem, gospod?« se je navdušil Nacek in domotožje, ki ga je bil čudni dogodek na ladji potisnil na stran, se je spet oglasilo v njem.

»Dobro, pa pojdi,« je odločil gospod. »Samo iz Splita moramo obvestiti predstojništvo kolonije, da ne bodo v skrbeh zate.«

In tako se je tudi zgodilo. Na lepem, v največje začudenje staršev, se je Nacek pripeljal domov, v Binkelj.

Tam v bližini sta se nastanila tudi bogati gospod iz Srbije in njegov bolehn sin.

Temu je postal Nacek najboljši prijatelj. Razkazoval mu je lepote in posebnosti svoje ožje domovine, za katero je bil deček ves navdušen. Čisti gorenjski zrak mu je tako ugajal, da se mu je zdravje vidnoboljšalo.

Za prihodnje poletje je povabil Nacka na počitnice v Srbijo in potem — k morju. Tam da se bosta vozila z belo jahto, ki jo je papa že podaril njemu.

Nacek je povabilo seveda z veseljem sprejel.

»Samo nekaj bi te še prosil,« je dejal Nacek zamišljeno. »Tam, na otoku, sem se spoznal z dečkom domačinom. Je najinih let in tudi moj prijatelj. Ali se bo on tudi smel voziti?«

»To še vprašaj?« je vzkliknil srbski deček.

»Seveda, brez nadaljnega! Bela jahta bo last nas vseh treh. Saj veš, kako pravi pesem: Slovenec, Srb, Hrvat — na veke brat i brat!«

ČEMERNA TONČKA

»VSTANI, TONČKA, DANES GREMO NA IZLET,« JE REKLA MAMA SVOJI MALI HČERKI PRVO NEDELJO PO ZAČETKU ŠOLE. »ZUNAJ JE LEPO, SONCE SIJE, PTIČKI IN VSE ŽIVALCE SE VESELE LEPEGA JUTRA!« TONČKA PA SE NI VESELILA. NEJEVOLJNO JE SEDLA NA POSTELJO, ČEŠ DA NE BO VSTALA, NAJ JI MAMA PRINESE ZAJTRK KAR NA POSTELJO.

»VSI BOMO HKRATI ZAJTRKOVALI PRI MIZI, TONČKA. TODA NAJPREJ SE MORAŠ UMITI IN POČESATI. — ZDRAV ČLOVEK NE ZAJTRKUJE V POSTELJI!«

TONČKA PA SE JE PO SVOJI NAVADI ŠE NAPREJ KUJALA, VENDAR PA NI DOBILA ZAJTRKA NA POSTELJO. ZATO JE VSA NATAKNJENA VSTALA IN ČEMERNO ZRLA NA VES SVET: NA OČKO, NA MAMO, CELO NA KANARČKA. ZAJTRK JE STAL NA MIZI, KO SE JE PRIŠARALA TONČKA. KANARČEK SE JE BIL ŽE ZDAVNAJ OKOPAL IN JE PEL TER BIL OD SILE VESEL, DA JE NA SVETU, ČERAV LE V TESNI KLETKI. VČASIH SO GA KAJPAK SPUSTILI IZ KLETKE, DA JE MALO LÉTAL PO SOBI. TAKO MALO JE KANARČKU ZADOSTOVALO, DA JE BIL ŽIVLJENJA VESEL!

OČKA JE BIL TUDI DOBRE VOLJE, SAJ JE BILA NEDELJA IN LEPO VREME. TONČKA PA SE NI VESELILA NITI LEPEGA DNE NITI TEGA, DA JE KANARČEK PEL, DA JE BIL OČKA DOBRE VOLJE IN MAMA ZADOVOLJNA — KAR ČEMERNO JE GLEDALA.

»POJDI, TONČKA, DA NE ZAMUDIMO VLAKA,« JE DEJALA MAMA. TONČKA JE ŠLA, PA NI Z NIKOMER GOVORILA. KANARČEK JE KLICAL ZA NJO: »FIIIIII! TITITITITITI!«

NA VLAKU JE BILO POLNO LJUDI, VSI SO BILI VESELI LEPEGA JUTRA. KO SO IZSTOPILI NA PODEŽELSKI POSTAJI, SO JO MAHNILI ČEZ TRAVNIKE IN SKOZI GOZD. ZDAJ PA ZDAJ SO ZA HIP VIDELI VEVERICO, ZAJČKA, DA, CELO SRNICO, AMPAK SAMO ZA HIP. »MAMA, ZAKAJ BEŽIJO PRED NAMI?« JE VPRAŠALA TONČKA. MAMA SE JE NASMEHNILA: »MENDA ZATO, KER SO VIDELI, DA GRE Z NAMI ČEMERNA DEKLICA.«

OČKA JI JE TO DRUGAČE POJASNIL. REKEL JE, DA SO ŽIVALCE PLAŠNE, KER NISO VAJENE LJUDI, AMPAK VČASI, KADAR JE HUDA ZIMA IN SO LAČNE, PRIDEJO CELO DO HIŠ IN SE SPRIJATELJIJO Z DOBRIMI LJUDMI. — MEDTEM SO PRIŠLI NA PRIJETEN KRAJ, KJER SO SEDLI. TONČKO SO ŽE DAVNO BOLELE NOGE, IN ZATO JE MISLILA NA VEVERICO, ZAJČKA IN LEPO SRNCO, DOKLER NI ZADREMALA. V TEM PA HOP! NEKAJ JE LAHNO PRISKOČILO... BILA JE SRNICA!

»TI SI LAČNA, SRNICA?« JE TIHO VPRAŠALA TONČKA, DA BI NE SPLAŠILA SRNICE. »OČKA JE REKEL, DA PRIHAJATE K LJUDEM, KADAR STE HUDO LAČNE.«

»NISEM,« JE REKLA SRNICA, »SAMO GLEDAT SEM PRIŠLA, KAKŠNA JE ČEMERNA DEKLICA OD BLIZU.«

HOP, HOP, JE PRISOPIHAL ZAJČEK IN SE SMEJAL NA VES GOBČEK. »TO JE TISTA, TO JE TISTA!« TUDI VEVERICA JE SKOČILA Z VEJE, IN POTEM SO SE VSI TRIJE SMEJALI.

»ZAKAJ SE SMEJETE, NEUMNEŽI?«
»NISMO NEUMNI,« JE DEJAL ZAJČEK, »ZATO SE SMEJEMO, KER SMO RADI NA SVETU, IN ZATO, KER NE ZNAMO BITI ČEMERNI. PRIŠLI SMO TE GLEDAT, KAKO SI PUSTA, IN TO NAM GRE NA SMEH!«

»PA ZAKAJ NE ZNATE BITI ČEMERNI?« JE SPRAŠEVALA TONČKA. »MAR VAS NIKOLI NIČ NE JEZI?«

»KAJ BI NAS JEZILO?« SE JE HETALA VEVERICA. »JAZ SKAČEM IZ VESELJA OD JUTRA DO VEČERA, IN NIKOLI MI TO NE MRZI!«

»IN TI, ZAJČEK,« JE VPRAŠALA TONČKA, »TI TUDI NISI NIKOLI ČEMEREN?«

»KJE NEKI! MENI BI SE TO NITI NE PODALO! IN PA — MENI JE NA SVETU VSE VŠEČ, VSE IMAM RAD IN SEM ZADOVOLJEN. ČEMU BI BIL TOREJ ČEMEREN?«

»PA TI, SRNICA, TEBI NIKOLI NIČ NE MRZI?« JE VPRAŠALA NAPOSLED OSRAMOČENA TONČKA. SRNICA JO JE POGLEDALA S SVOJIMI LEPIMI OČMI IN REKLA:

»NE. GLEDAM NA SVET LEPO IN GA TUDI LEPEGA VIDIM, IN SPLOH SEM NA SVETU RADA. TI PA GRDO GLEDAŠ IN ZATO VIDIŠ VSE GRDO.«

»AMPAK — SAJ JAZ NIMAM TAKO LEPIH OČI KAKOR TI, SRNICA!«

»IMAAŠ JIH, IMAŠ, SAMO LEPO Z NJIMI POGLEJ!« — — —

TONČKA JE ODPRLA OČI, DA BI LEPO POGLEDALA — IN MAMA SE JI JE NASMEJALA.

»ALI IMAM LEPE OČI?« JE ZASPA NO VPRAŠALA TONČKA.

»SEVEDA JIH IMAŠ, TONČKA, RES JIH IMAŠ!«

»KAKOR SRNICA?«

»TVOJE SO SPET DRUGAČE LEPE!«

»PA ZNAM Z NJIMI LEPO POGLEDATI?«

»ZNAŠ, TONČKA, ČE HOČEŠ.«

RES, TONČKA JE LEPO GLEDALA, ŠE NA UM JI NI PRIŠLO, DA BI ČEMERNO ZRLA V SVET. ZAKAJ? NA KOGA? VSE JE BILO LEPO, VSE JE IMELA RADA. OD VESELJA JE SKAKALA KAKOR VEVERICA IN GLEDALA LEPO KAKOR SRNICA.

* * *

Ivan Razpočnik

Skrivnost zelene jame

(čudoviti doživljaji dveh dečkov)

Škrlatna viteza

Zamotana pisava na porumelih pergamentnih listih je bila težko čitljiva. Tomo pa ni odnehal. Bral je in bral ter mahal nepotrpežljivo z roko, kadar ga je hotel Branko prekiniti.

Končno je zaprl knjigo s srebrnimi zaklopkami, poprej pa je še vtaknil med strani krasno zlato bodalo.

»Torej, kaj je? Govori vendar!« je silil Branko.

»Le počasi, malček,« je menil Tomo dobrohotno, čeravno je vedel, da Branko ni vseč, da ga tako imenuje. »Poslušaj, zgodovina mesta Estere nam ne pove dosti. Večinoma midva že vse veva. Toda nekaj sem pa vendarle našel... Neko prerokovanje. Nekoč, tako piše v knjigi, bo prišel zlat deček, ki bo nosil v rokah zlato lavorjevo vejico. Prišel bo v mestno hišo in bo razglasil meščanom, kako se lahko osvobode stoletnega prokletstva. No, kaj praviš?«

»Zelo lepo, toda kaj naj midva počneva s tem prerokovanjem?«

»Vse mogoče, dragi Branko. To ti lahko že sedaj zagotovim, če ravno moram še prej o vsej stvari temeljito premišljevati. In v ta namen si bom sedajle privoščil izdatno kopel. Ravno pri kopanju mi padejo na um velike stvari.«

»Tomo, prosim te, ali si še pri pameti? Kako pa naj se kopljeva — tu v zakladnici?

»Toda, dečko, tu vendar ne. V naši odlični kopalnici pri Cvetani! Stari Rimljani so imenovali tak prostor »terpidarij!«

»Kako bova pa prišla iz zakladnice?« je tarnal Branko, ki je bil že ves zmešan.

»No, preveč dolgo ne bom dražil tvoje radovednosti!« Tomo je odprl knjigo tam, kjer je ležalo bodalo. V veliko presenečenje je zagledal Branko lepo sliko.

»Saj to je zakladnica!« je vzkliknil začudeno.

»Gotovo, moj dragi — točen načrt prostora, kjer sva sedaj. Tu vidiš glavna vrata z vsemi zapahi in ključavnicami. Toda tu zadaj, za polico, na kateri so naloženi srebrni krožniki in sklede, kaj pa je tu narisano?«

»Še ena vrata,« je rekel Branko, deloma v dvomu, deloma veselo.

»Da, in sicer vrata, ki so od znotraj zaklenjena!«

»No, lepo, kajne, Tomo, in sedaj lahko položiva knjigo nazaj na polico in pobegneva!«

Tako hitro pa to ne gre, Branko. Prav lahko namreč na povratku srečava tega ali onega meščana. Kaj se bo potem zgodilo z nama, si lahko predstavljaš!«

»Kaj pa naj storiva?«

Spet je pričel Tomo listati po knjigi. »Tu!« je pokazal na odstavek z zavitimi črkami, »na tem mestu pravi knjiga, da so najbolj čislani v mestu — škrlatni vitezi. Ti nosijo zlate oklepe in škrlatnordeče perjanice na čeladah. Okoli pasa pa imajo škrlatne pasove. Le ti se lahko sprehajajo nemoteno po mestu in nobena straža jih ne sme ustaviti!«

Tomo je prenehal. Branko ga je takoj razumel. Pričel je od veselja plesati in skakati po zakladnici, kakor kak indijanski poglavar med svojimi bojevniki. Pri tem je kazal na zlate čelade in prsne oklepe,

ki so ležali v kotu: »Oblečeva si jih in se greva zlate viteze!« je tulil in se od navdušenja kar ni mogel pomiriti.

»Dobro si uganil, Branko!« je rekel smejoč se Tomo in se pričel ukvarjati s ključavnico neke omarice, ki se ni dala odpreti. »Ž oklepi nama ni dosti pomagano«, je mrmral, »predvsem morava imeti rdeče perjanice!«

Sreča pa je bila ta dan, kakor je vse kazalo, dečkoma zelo naklonjena: čez nekaj časa sta stala v zakladnici dva v zlatu bleščeča se viteza in na njunih čeladah sta vihrali dve krasni škrlatnordeči perjanici. Celo dva lepa rdeča pasova je iztaknil Tomo v stari omari. Na srečo sta našla med nakopičenimi zakladi tudi ogledalo, tako da sta se oba »viteza« mogla temeljito ogledati v vsej njuni krasoti.

»Zdaj pa še eno,« je rekel Tomo in pričel zopet listati v knjigi. »Sicer sem imel ljudi, ki trgajo liste iz tujih ali lastnih knjig, vedno za velike nepridiprave. Toda danes jih moram posnemati. Kako se pravi temu — povej brž, Branko!«

»Nesramnost!«

»Ah, kaj še! Višja sila je to, razumeš? In zaradi tega to lahko storim, ker nam bo vsem trem služilo v rešitev!« S temi besedami je iztrgal Tomo nekaj listov iz stare knjige, jih preganil in vtaknil pod zlati prsni oklep.

»Zakaj pa prav za prav potrebuješ to pisanje?« ga je vprašal Branko.

»Kakšno vprašanje! Saj sem ti vendar prebral, da pričakujejo meščani nekoč odrešenja od zlatega dečka. No, in jaz si mislim, da bi lahko eden od naju igral tega dečka, ali me sedaj razumeš? Da bom pa vso stvar dobro ukrenil, moram še enkrat v miru prebrati vse prerokovanje. In ker ne morem cele težke knjige vlačiti s seboj, moram nekaj listov ukrasti iz nje! Zdaj pa brž poiščiva pot!«

»Preden sva prišla semkaj, je šlo po stopnjicah navzdol. Po teh morava sedaj navzgor. Nato so naju nosili po dolgem hodniku, kjer je prevladovala modrikasta svetloba — in potem sedem in trideset stopnic navzdol.«

Popravila sta si čeladi, se ozrla še enkrat na zaklade okoli njiju in sta se, ropotajoč z zlatima oklepima, približala malim vratom, katerih zapah sta brez težave odprla. Nato sta stopila iz zakladnice na nevarno pot nazaj.

Koralna čaša

Nihče od njiju ni hotel drugemu priznati, da mu krepko tolče srce, ko so se za njima zaprla vrata bogate zakladnice. Mrkemu in blede-mu donu Fernandu nista zaupala.

Kaj, ko bi njegovi vojaki sedaj čakali kje v zasedi? Potem bi gotovo oba izginila v tajnih ječah mrtvega mesta!

Čeprav so ju zasledovale take in podobne misli, sta vendar dostojanstveno stopala naprej, medtem ko sta njuna oklepa tiho rožljala. Prišla sta na hodnik, kjer je svetila modrikasta luč. Zdel se jima je neskončno dolg. Ali ne bo še kmalu sedem in trideset stopnic?

Govoriti se nista upala. Obema je postajalo vedno bolj vroče pod zlatim oklepom in težko čelado.

Zdajci je nenadoma pristopil k njima stražnik. Oblečen je bil v

isto srednjeveško oblačilo, kakor sta ga že videla pri stražah, ki so stale pred mestno hišo. Po svilenem jopiču se je zdelo, da je častnik.

»Plemenita gospoda,« je pričel zelo vljudno, »starešinstvo mesta Estere je izvedelo, da sta zopet enkrat sklenila napraviti obhod po našem kraju. Zato vaju mestni svet naproša, da sprejmeta od mene po starem običaju častni napoj!«

Tomo in Branko sta obstala kakor okamenela. Na to nista bila pripravljena! Očitno so tu slavili nosilce zlatih oklepov in škrlatnih čelad na poseben način. Če bi mestni svetovalci slutili, kdo v resnici tiči v zlatih oklepih, bi bili gotovo malo manj prijazni z obema vitezoma. Tomo in Branko sta si bila v mislih takoj edina, da morata slediti častniku.

Tomo je nagnil v znak pozdrava sulico, ki jo je nosil v roki, in je naznačil častniku, naj pojde naprej.

»Zelo mi je žal, gospoda, da po pravih vajinega viteškega reda ne smeta govoriti z nami!« je rekel, ko so stopali navzdol po stopnicah, ki so očito vodile k nemu od kanalov, speljanih skozi mesto. »Mi revni prebivalci Estere dobro vemo, da pomeni vajin prihod za nas le dobro, kajti v naših starih knjigah je prerokovano, da bodo, še preden bo prišel med nas zlati deček, tudi vitezi v zlatih oklepih potovali skozi mesto. Kako lepo bi bilo, če bi vidva, plemenita gospoda, potrdila — v našo veliko tolažbo — resničnost tega prerokovanja!«

Tomo in Branko sta pozorno poslušala! Torej: zlati vitezi so bili mutasti? Boljše sedaj za njiju ni moglo biti! Dospeli so do konca stopnišča, kjer se je na valovih zibala gondola. Dostojanstveno sta stopila vanjo. Častnik jima je odkazal najboljši prostor. Počasi je krenila črna ladjica po temni, tajinstveni gladini...

Zopet so dospeli pred »Zlato hišo,« katere sto in sto oken je blestelo v bajni razsvetljavi. Njihov spremljevalec je prevzel vodstvo. Kmalu nato so stopili v visoko mestno posvetovalnico. V krogu so sedeli v njej meščani v svojih črnih zametnih plaščih. Ko sta vstopila »škrlatna viteza«, se je začelo veselo mrmranje v dvorani.

Tisti starček, ki je tudi takrat vodil zborovanje, je trudno vstal. Tomu se je posrečilo, da je Branko na hitrico zašepetal: »Zaklinjam te, da storiš vse, kar bom storil jaz!« Stopila sta pred najstarejšega v mestu in ga pozdravila z iztegnjenima mečema.

Zdelo se jima je, kakor da bi prodirale čudovite, žive starčkove oči njihova zaprta naličja. S svojim votlim glasom, ki se je zdel, kakor bi prihajal iz groba, je pričel govoriti: »Pozdravljam vaju, plemenita gospoda, kot predznanilca osvobojenja našega mesta in njegovih k večnemu življenju obsojenih prebivalcev! Vem, prepovedano vama je govoriti. Toda prosim vaju: v znak, da smo vama naklonjeni, iznijta kot dobrodošlico častni napoj. Estera vaju pozdravlja s svojim najplemenitejšim vinom, ki je rastel še v tistih daljnih srečnih časih, ko je sijalo na naše vrtove še sonce z neba!«

Starček je napravil znak z roko. Dva služabnika sta stopila bliže in nalila iz srebrnega vrča vino v veliko, iz koral izrezljano čašo.

Tomo je z obema rokama prijel čašo in naredil, kakor da bi odprl naličje, da bi pil. V resnici pa je sklenil, da ne pokusi niti kapljice vina. Še vedno je malo dvomil. Nemara so ju meščani Estere spoznali. Mogoče ni bilo to vino nič drugega kakor strupeni napoj? Tudi Branko se je potrudil, da bi bil tako spreten kakor Tomo. Da bi bilo v čaši manj vina, ga je zlil za gornji del prsnega oklepa, ne da bi to kdo opazil.

Ko je čašo zopet postavil na mizo, jo je zagrabil starček in se je dotaknil s svojimi bledimi ustnicami. »Torej vendar vino ni strup!« je menil Tomo. »Najina obleka je preveč pristna. Niti poiما nimajo, kdo v resnici stoji pred njimi.«

Nato sta stopila nazaj in zopet pozdravila starčka s svojima mečema. Najprej njega, potem pa še zbrane meščane. Napravili so jima prostor, ko sta se obrnila k izhodu. Bilo jima je pa vkljub vsemu nekoliko neprijetno. Kako bi prišla k Cvetani? Le don Fernando je vedel za tajno njenega bivališča, njemu se pa nista mogla zaupati. Na zunaj ponosno zravnana in samozavestna, na znotraj pa vsa obupana, sta stopala po stopnicah Zlate hiše, pod katero se je zibala za viteza pripravljena gondola.

Častnik, ki ju je spremljal do sem, ju je spet pričakoval. »Prosim, plemenita gospoda, poslužita se ladjice«, je rekel. »Čolnar vaju bo izkrical, kjer bosta želela, in molčal o vsem kakor grob. Tu je tablica, na katero lahko napišeta cilj voznje.« Takoj je Tomo zagrabil za tablico in napisal nanjo z okornimi, razprtimi črkami: K HIŠI DONA FERNANDA.

Molče je sprejel častnik tablico, jo izročil čolnarju, pozdravil še enkrat prav uslužno — in čoln je zaplaval po črni vodi dalje.

Pod varovalno streho šotora v čolnu sta si oba prijatelja šele upala šepetati: »Napisal sem, naj naju pelje k hiši dona Fernanda! To je edino ime meščana Estere, ki ga pozna. Poleg tega je njegova hiša gotovo po tajnih hodnikih in dohodih v zvezi s Cvetaninim skrivališčem. Če hočeva torej priti k njej nazaj, je to morda edina možnost.« Tomo je povedal to hitro in tiho. Branko pa je pod naličjem kar z odprtimi usti občudoval svojega prijatelja. Seveda še nista vedela, kakšne nove težave in kateri čudni doživljaji ju še čakajo...

(Dalje prihodnjč)

Spoštovani gospod Doropoljski!

V četrtek, na Vnebohod, sem nastopila v Mostah, a ponoči sem zbolela. Dobila sem škrlatinko in sem morala v bolnico. No, pa v bolnici tudi ni bilo hudo. Prvi dan je bilo dolgočasno, ker sem zrla v same tuje obraze. Drugi dan pa je prišla moja prijateljica Eva.

Zdaj sem pa, hvala Bogu, že zdrava in sem bila pri izpitu.

Še to sporočam: v izpričevalu sem imela same odlične.

Zdravo!

Dagmar Škerlj,

učenka I. razr. realne gimnazije
na učiteljsku, Ljubljana.

Dragi gospod Doropoljski!

Danes sem se tudi jaz odločil, da Vam napišem nekaj vrstic. Že drugo leto sem naročen na Vaš list, ki ga z veseljem pričakujem vsak mesec. Zelo rad ga čitam,

prav dobrodošel pa mi je bil sedaj, ko sem bil bolan. Rešujem tudi uganke in križanke, ki mi pa včasih delajo preglavice. V junijski številki sem rešil vse uganke, upam, da so rešene pravilno. Zelo rad bi videl, da bi bilo tudi moje pismo natisnjeno v »Zvončku«.

V upanju, da boste moji želji ustregli, Vas lepo pozdravljam.

Ivan Vidmar,

učenec 5. razr. v Brežicah ob Savi.

* * *

Pridni Dagmar želim, da bi tudi 1. razred gimnazije dovršila s samimi »odličnimi«. Pa kmalu naj se spet kaj oglasi! — Ivanu sem, kakor vidi, rad izpolnil željo in natisnil njegovo prvo pismo na moj naslov. Naj ostane še naprej zvest »Zvončkar« in naš iznajdljiv ugankar! Vsem ljubim naročnikom in bralcem lep uspeh v novem šolskem letu!

Gospod Doropoljski

IZ MLADIH PERES

NEBO IN ZEMLJA

Pod nebom škrjanček žvrgoli,
na nebu sonce žari,
po nebu oblaki gredo,
oh, kako lepo!

Na zemlji rože cvetijo,
na zemlji otroci letijo,
na zemlji konjički gredo,
oh, kako lepo!

Evica Pavšerjeva

SPET V ŠOLO

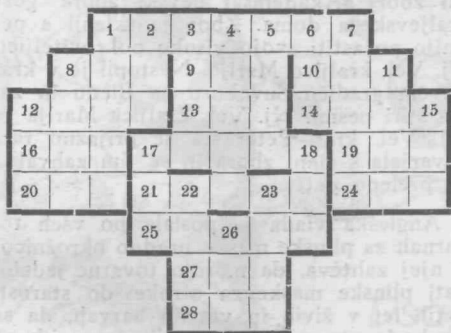
Minul počitnic je
prekrasni čas,
na delo v šolo
zvonec kliče nas.

Vsak se potrudil bo,
kar se bo dalo,
da za nagrado prejme
lepo spričevalo!

Anton Stivnik

ZASTAVICE ZA BRIHTNE GLAVICE

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. mesec; 8. tla; 9. lopa, 10. rastlina; 12. zadnji konec ladje; 13. stvar; 14. mesto v Romuniji; 16. žuželka; 17. rastlina; 19. jarem; 20. mlečni izdelek; 21. letopis; 24. rastlina; 25. nepokoj; 27. doba; 28. žensko ime.

Navpično: 1. žuželka; 2. žensko ime; 3. pritok Drave; 4. grška boginja; 5. trg v dravski banovini; 6. doba; 7. moško ime; 8. del telesa; 11. orodje; 12. ptica; 15. reka v Rusiji; 17. moško ime; 18. plod; 22. reka v Rusiji; 23. pokrajina v Jugoslaviji; 26. zlitina.

PREMIKALNICA

O P A T I J A
D O D A T E K
N E R E S E C
S I N J I N A
B O J A Z E N

Premikaj besede tako, da dobiš v treh zaporednih navpičnih vrstah tri evropska mesta.

KVADRAT

	1	2	3	4
1	A	A	A	A
2	B	B	B	D
3	D	D	E	E
4	G	M	O	O

Vodoravno in navpično

1. rastlina,
2. kosilo,
3. revščina,
4. moško ime.

BESEDNICA

svila — izid — grmič — grob — sanje
brajda — kolek — nos — sklad — tros

Iz gornjih besed vzemi po eno črko tako, da tvorijo ostale črke nove besede, izločene črke pa dadó ime in priimek slovenskega pesnika.

PREGOVOR

kad, bor, pot, malin, mak, šiv, koš, sito,
raza, peča, jod, suša, iz

(V vsaki besedi črtaj eno črko!)

PODPIS

Saša Čič
l. s.

Ugani poklic tega moža!

REŠITEV UGANK IZ JUNIJSKE ŠTEVILKE:

1. Križanka. Vodoravno: 1. r; 2. Rož; 4. Bakar; 6. obara; 7. junij; 11. rov; 12. aga; 13. lan. Navpično: 1. roka; 2. Rab; 3. žar; 4. boj; 5. raj; 8. Ural; 9. noga; 10. Ivan.

2. Pregovor. Če sta Peter in Pavel jasna, bo letina krasna.

3. Kvadrat. Vodoravno in navpično: 1. kruh; 2. rame; 3. umor; 4. Hera.

4. Stopnice. V, mi, sad, kolo, žetev, praded, ravnina, aeroplan. — Vidov dan.

5. Posetnice. Omišalj, Kraljevica, Crikvenica.

VSE UGANKE SO PRAVILNO REŠILI:

Vlasta Vagajeva iz Novega mesta; Dušan in Miško Lebarjeva iz Brežic ob Savi; Branko Šumer iz Šoštanja; Dragica Rikaufova iz Dobropolj; Ivan, Marjan, Matko in Terezika Svolsjakovi iz Doba pri Domžalah; Anton Tement s Sušaka; Anica Kleinsteinova, Miro Podbregar, Lucija Zavrtankova in Peter Podlogar iz Ljubljane; Ivan Vidmar iz Brežic; Nada Sadnikarjeva in Marko Bertonec iz Maribora.

STRIC MATIC S KOŠEM NOVIC

Nj. Vel. kralj Peter II. se je z dijaki-tovariši in s svojim spremstvom pretekli mesec napotil na Triglav. Od Aljaževega doma v Vratih ga je spremljal tudi pred-sednik Slov. plan. društva dr. Pretnar. Mla-di kralj je po lastnem zatrdilu odnesel najlepše vtise s svojega izleta na najvišji vrh naše kraljevine. Planinci so ga povsod navdušeno pozdravljali.

Govorica, da so deklice strahopetne, ne drži. To je dokazalo s svojim dejanjem desetletno dekletce iz Manchestera. Ko je na lepem začelo goreti v nekem velikem mod-nem salonu, so skoraj vse šivilje in kro-jači izgubili hladnokrvnost in začeli begati sem in tja. Samo to dekletce, ki je uprav-ljalo dvigalo, je ostalo ravnodušno in vo-zilo prestrašene odrasle ljudi skozi že go-reča nadstropja na varno. Devetkrat je peljalo z dvigalom in rešilo tako 50 ljudi, drugi pa so se rešili s skoki v razprostrto platno.

Najmlajšo letalko na svetu imajo na Francoskem; stara je namreč komaj 14 let, pa je že položila pilotski izpit. Gospodična Gayeva navdušuje svoje občudovalce zla-sti z velikim pogumom in izredno nadarje-nostjo. Morebiti bo kmalu zasenčila njeno slavo letalka v starosti Shirley Templove.

Neki mehanik iz Pariza je izumil novo vrsto otroških vozičkov, ki bodo vsekakor olajšali materam njihov trud pri pomirje-nju jokajočih otrok. Novi vozički se na zu-naj prav nič ne razlikujejo od drugih vo-zičkov. V resnici pa bodo boljši od njih. Mehanik je namreč vdelal vanje posebno pripravo, ki zaigra, kadar se začne voziček premikati, nekaj otroških uspavank. Kadar se torej začne otrok jokati, je dovolj, da mati pritisne na neki gumb in že začne igrati godba. Priprava igra vse dotlej, do-klér se otrok ne umiri in ne neha brcati.

Pretekli mesec je bil naš najboljši pev-ski zbor »Akademski pevski zbor« gost kraljevskega doma. Zbor je sklenil s pe-smijo počastiti svojo visoko pokroviteljico Nj. Vel. kraljico Marijo. Nastopil je v kra-ljevem gradiču Suvoboru na Bledu in za-pel štiri pesmi. Nj. Vel. kraljica Marija in Nj. Vel. kralj Peter sta se prijazno raz-govarjala s člani zbora in se jim zahvalila za prelepo petje.

Angleška vlada je poslala po vseh to-varnah za plinske maske uradno okrožnico; v njej zahteva, da morajo tovarne izdelo-vati plinske maske za otroke do starosti petih let v živih in veselih barvah, da se jih bodo otroci hitro privadili in se jih ne bodo bali.

Te dni so skončali v Ameriki načrte za gradnjo največje avtomobilske ceste na svetu; vezala bo severnoameriške države z Aljasko preko Kanade. Ta avtomobilska cesta bo stala 13 milijonov dolarjev in bo doslej največja avtomobilska cesta na svetu.

Znanstveniki v Transvalu v južni Afriki so raziskali rastlino, ki jo imenujejo ade-nijo, in so ugotovili, da je sok te rastline pet tisočkrat bolj strupen od strihnina. Ta strup je gotovo najmočnejši, kar jih do-slej pozna človeštvo.

Najdaljšega rilca nima morebiti afriški slon, pač pa neka muha, ki je njen rilec dolg 12 milimetrov, ravno toliko, kakor je sama dolga. Njo prekaša pa še neka po-sebna južnoafriška muha; njen rilec je skoraj dvakrat daljši od nje same.

Pretekli mesec so v Beaucairu na Fran-coskem z velikimi slovesnostmi postavili spomenik Clarionu, divjemu biku, ki je postal slaven, ker se je boril v 75 biko-borbah.

Kar potrebuje mladina

v šoli in doma,
dobi v

Učiteljski knjigarni
v Ljubljani — podružnici v Mariboru

Posebno
priporočamo
bogato izbiro lepih
mladln. knjig po znižanih
cenah. — Izberite knjige po
cenikih, ki jih imajo šolski upravitelji!

klišeeje

enobarvne,
večbarvne,
za časopise,

izdeluje klišarna

knjige, revije,
razglednice itd.

»JUGOGRAFIKA«

Ljubljana, Sv. Petra nasip 23